

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства
та природокористування

Навчально-науковий інститут права
Кафедра конституційного права та галузевих дисциплін

07-02-141М

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до практичних занять та самостійної роботи з освітньої компоненти
«Міжнародний механізм захисту та дотримання прав людини»
для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня
за освітньо-професійною програмою «Правоохоронна діяльність»
спеціальності 262 «Правоохоронна діяльність»
денної та заочної форми навчання

Рекомендовано
науково-методичною радою з якості
навчально-наукового інституту права
Протокол № 11 від 02.04.2025 р.

Рівне – 2025

Методичні вказівки до практичних занять та самостійної роботи з освітньої компоненти «Міжнародний механізм захисту та дотримання прав людини» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня за освітньо-професійною програмою «Правоохоронна діяльність» спеціальності 262 «Правоохоронна діяльність» галузі знань 26 «Правоохоронна діяльність» денної та заочної форми навчання. [Електронне видання] / Міщук І. В., Сахнюк В. В., Полюхович О. І. – Рівне : НУВГП, 2025. – 32 с.

Укладачі: *Міщук Інна Володимирівна*, к.ю.н., професорка, завідувачка кафедри конституційного права та галузевих дисциплін; *Сахнюк Віта Володимирівна*, доктор філософії з права, доцентка кафедри інформаційного права та юридичної журналістики; *Полюхович Олег Іванович*, к.ю.н., доцент кафедри правоохоронної діяльності та спеціальних юридичних дисциплін.

Відповідальна за випуск: *Міщук Інна Володимирівна*, к.ю.н., професорка, завідувачка кафедри конституційного права та галузевих дисциплін.

Керівник групи забезпечення спеціальності 262 «Правоохоронна діяльність»

Рогозіннікова К. С.

Зміст

Передмова	3
1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТА ЇЇ СТРУКТУРА 3	
1.1. Опис освітньої компоненти	3
1.2. Тематика практичних занять	7
1.3. Контрольні заходи та засоби діагностики	8
1.4. Критерії та шкала оцінювання	8
2. ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ	10
3. САМОСТІЙНА РОБОТА ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ	25
4. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ	26
5. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	27

© І. В. Міщук, В. В. Сахнюк,
О. І. Полюхович, 2025
© НУВГП, 2025

Передмова

Шановні студенти!

Освітня компонента «Міжнародний механізм захисту та дотримання прав людини» спрямована на формування у здобувачів вищої освіти теоретичних знань і практичних навичок, необхідних для розуміння, аналізу та застосування міжнародних стандартів у сфері прав людини. Ці методичні вказівки розроблені для полегшення засвоєння ключових аспектів міжнародно-правового механізму захисту прав людини. Вони охоплюють основні міжнародні інститути, такі як ООН, Рада Європи, Європейський суд з прав людини, а також процедури звернення до цих органів.

Особлива увага приділяється аналізу міжнародних договорів, які визначають стандарти прав людини, практиці їх застосування, а також механізмам контролю за їх дотриманням. Окрім теоретичного матеріалу, методичні вказівки містять практичні завдання, кейси, що сприяють розвитку критичного мислення та навичок правозастосування.

Методичні вказівки призначені для здобувачів освіти, а також всіх, хто цікавиться питаннями міжнародного захисту прав людини. Вони допоможуть сформувати цілісне уявлення про механізми забезпечення прав людини на глобальному та регіональному рівнях, що є необхідним для майбутніх юристів, правозахисників і дипломатів.

Методичні рекомендації, що пропонуються, допоможуть студентам у підготовці до практичних занять та організації самостійної роботи.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТА ЇЇ СТРУКТУРА

1.1. Опис освітньої компоненти

Мета: формування у здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня знань та навичок про міжнародні стандарти прав людини, механізми їхнього захисту та практичні аспекти їх реалізації.

Основні завдання:

- Ознайомлення студентів із загальними засадами міжнародного захисту прав людини.
- Дослідження міжнародних стандартів прав людини, закріплених у міжнародних договорах, конвенціях і деклараціях.
- Вивчення діяльності міжнародних організацій та інституцій, що здійснюють контроль за дотриманням прав людини (ООН, Рада Європи, ЄС, ОБСЄ тощо).
- Аналіз юрисдикції та процедур розгляду справ у міжнародних судових і квазісудових органах (ЄСПЛ, Міжнародний кримінальний суд, Комітети ООН з прав людини).
- Ознайомлення з процедурою виконання рішень міжнародних судів на національному рівні.
- Аналіз судової практики міжнародних правозахисних органів.
- Оцінка ефективності міжнародних механізмів захисту прав людини у конкретних випадках.
- Виявлення проблемних аспектів реалізації міжнародних стандартів у національному законодавстві.

Компетентності:

ІК. Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у сфері правоохоронної діяльності та/або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях

ЗК4. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК5. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК6. Усвідомлення рівних можливостей та гендерних проблем.

ЗК7. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК8. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

СК1.Здатність брати участь у розробленні та кваліфіковано застосовувати нормативно-правові акти в різних сферах юридичної діяльності, реалізовувати норми матеріального й процесуального права в професійній діяльності.

СК2. Здатність забезпечувати законність та правопорядок, безпеку особистості, суспільства, держави в межах виконання своїх посадових

обов'язків.

СКЗ. Здатність виявляти та аналізувати причини та умови, що сприяють вчиненню кримінальних та адміністративних правопорушень, вживати заходи для їх усунення.

СК9. Здатність обирати оптимальні методи й засоби забезпечення публічної безпеки і порядку.

СК11. Здатність взаємодіяти з представниками інших органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, громадськістю з питань правоохоронної діяльності.

СК15. Здатність вживати заходів з метою запобігання, виявлення та припинення адміністративних і кримінальних правопорушень, заходів, спрямованих на усунення загроз приватним та публічним інтересам людини й держави.

СК16. Здатність ефективно вирішувати правові конфлікти

Програмні результати навчання (ПРН). Результати навчання (РН)

РН5. Аналізувати умови і причини вчинення правопорушень, визначати шляхи їх усунення.

РН8. Забезпечувати законність та правопорядок, захист прав та інтересів особистості, суспільства, держави з використанням ефективних методів й засобів забезпечення публічної безпеки і порядку в межах виконання своїх посадових обов'язків

РН11. Розробляти та кваліфіковано застосовувати нормативно-правові акти в різних сферах юридичної діяльності, реалізовувати норми матеріального й процесуального права в професійній діяльності.

РН12. Надавати кваліфіковані юридичні висновки й консультації в конкретних сферах юридичної діяльності.

РН13. Відшуковувати необхідну інформацію в спеціальній літературі, базах даних, інших джерелах інформації, аналізувати та об'єктивно оцінювати інформацію.

РН14. Розробляти та управляти проектами у сфері правоохоронної діяльності та з дотичних міждисциплінарних напрямів, аналізувати вимоги, визначати цілі, завдання, ресурси, строки, виконавців.

РН15. Модифікувати основні методи та засоби забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки та порядку.

РН19. Аналізувати обстановку, рівень потенційних загроз та викликів, прогнозувати розвиток дій правопорушників, вживати заходів з метою запобігання, виявлення та припинення правопорушень.

РН20. Застосовувати альтернативні способи врегулювання правових конфліктів мирним шляхом, розуміти психологічні особливості людей різних вікових та соціальних категорій.

1.2. Тематика практичних занять

№	Назва теми	К-сть годин лекції	К-сть годин практ
Модуль 1			
1.	Тема 1: Загальні положення про права людини	2	2
2.	Тема 2: Входження України до міжнародної системи захисту прав людини: актуальні проблеми й перспективи вирішення	2	2
3.	Тема 3: Універсальна системи захисту прав людини в рамках ООН	2	2
4.	Тема 4: Універсальний механізм захисту прав людини в Раді Європи	2	2
Модуль 2			
5.	Тема 5. Правова природа та цінність рішень європейського суду з прав людини	2	2
6.	Тема 6: Регіональні механізми захисту прав людини: Міжамериканська система захисту	2	2
7.	Тема 7: регіональні механізми захисту прав людини: Африканська система захисту	2	1
8.	Тема 8: Регіональні механізми захисту прав людини: Арабська система захисту	2	1

1.3. Контрольні заходи та засоби діагностики

Поточний контроль знань здобувачів освіти з освітньої компоненти проводиться у формах:

- усне або письмове опитування на практичних заняттях;
- розв'язування тестових завдань;
- оцінки за написання есе та участь в обговоренні проблемних питань;
- аналіз та складання правових документів;
- дискусії та дебати;
- оцінка виконання індивідуального науково-дослідного завдання.

1.4. Критерії та шкала оцінювання

Основними критеріями, що характеризують рівень компетентності здобувача вищої освіти при оцінюванні результатів поточного контролю з освітньої компоненти «Міжнародний механізм захисту та дотримання прав людини» є:

- повнота і вчасність виконання всіх видів навчальної роботи, передбачених силабусом освітньої компоненти;
- глибина і характер знань навчального матеріалу за змістом освітньої компоненти, що міститься в основних та додаткових рекомендованих літературних джерелах;
- вміння аналізувати явища, що вивчаються, у їх взаємозв'язку і розвитку;
- характер відповідей на поставленні питання (чіткість, логічність, лаконічність, послідовність тощо);
- вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних занять;
- вміння аналізувати достовірність одержаних результатів.

Оцінювання результатів поточного контролю проводиться у розрахунку від 0 до 100 балів.

Основними методами оцінювання є:

- аналіз усних відповідей;
- виконання практичних завдань;
- дискусії;
- виконання завдань в малих групах;
- написання наукових стетей, тез доповіді, есе.

Оцінювання виконання завдань здійснюється за такими

критеріями (у % від кількості балів, виділених на завдання із заокругленими до цілого числа):

0% - завдання не виконано;

40% - завдання виконано частково, висновки не аргументовані і не конкретні, звіт підготовлено недбало;

60% - завдання виконано повністю, висновки містять окремі недоліки, судження здобувача освіти не достатньо аргументовані, звіт підготовлено з незначним відхиленням від вимог;

80% - завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки несистемного характеру ;

100% - завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

Національна шкала оцінювання

Кількість набраних балів студентом	Оцінка за національною шкалою
90-100 балів	Зараховано
82-89 балів	
74-81 балів	
64-73 балів	
60-63 балів	
35-59 балів	Не зараховано з можливістю повторного складання
1-34 балів	Не зараховано з обов'язковим повторним вивченням курсу

2. ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

МОДУЛЬ І

Тема 1: ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРО ПРАВА ЛЮДИНИ

1.1. Історичні аспекти виникнення і становлення концепції прав людини

1.2. Права й свободи людини в сучасному розумінні: поняття та класифікація

1.3. Роль Ліги Націй у формуванні сучасної системи міжнародного захисту прав людини.

1.4. Загальнотеоретична характеристика чотирьох поколінь прав людини та їх роль у європейській міждержавній інтеграції. Визначення правового статусу особи та його видів у вітчизняній доктрині

Питання для самоконтролю:

1. *Що в теорії міжнародного права розглядають під поняттям «права людини»?*
2. *Обґрунтуйте думку про те, що права людини – це найвища соціальна цінність.*
3. *Які ознаки прав людини Вам відомі?*
4. *Що таке невідчужуваність прав людини?*
5. *Чим права людини відрізняються від прав громадянина?*
6. *Які історичні етапи розвитку концепції прав людини можна виокремити?*
7. *Що таке універсальність прав людини?*
8. *У чому полягає різниця між поняттями «права людини» та «основоположні права людини»?*
9. *Які покоління прав людини вирізняють?*
10. *Яке значення Ліги Націй у становленні прав людини?*
11. *Які механізми контролю за дотриманням прав людини були створені в рамках Ліги Націй?*
12. *Як діяльність Ліги Націй вплинула на створення ООН?*
13. *Що таке міжнародні стандарти прав людини?*

14. Які міжнародні організації у сфері захисту прав людини існують на універсальному рівні?

Завдання 1. Заповніть таблицю «Характеристика поколінь прав людини»

<i>Назва покоління</i>	<i>В яких юридичних документах закріплені</i>	<i>Види прав людини</i>
Перше покоління		
Друге покоління		
Третє покоління		
Четверте покоління		

Завдання 2. Заповніть таблицю «Види прав людини»

<i>Види прав</i>	<i>Приклади</i>	<i>Статті Конституції України</i>
Особисті права		
Політичні права		
Економічні права		
Соціальні права		
Культурні права		
Економічні права		

Завдання 3. Дискусійні питання для обговорення. Відповідь аргументуйте.

1. Чи є різниця у сприйнятті прав людини в різних державах?

2. Як держави можуть балансувати між міжнародними зобов'язаннями та внутрішніми пріоритетами?

3. Які основні виклики стоять перед міжнародними механізмами захисту прав людини (наприклад, Ліги націй)

4. Чи має право міжнародна спільнота втручатися у внутрішні справи держави у випадку порушень прав людини?

5. Чи ефективна міжнародна система захисту прав людини у вирішенні глобальних проблем, таких як біженці, мігранти?

Література (основна: 3, 4, 21; допоміжна: 1, 2, 3, 4, 7, 11, 12, 18).

Тема 2: ВХОДЖЕННЯ УКРАЇНИ ДО МІЖНАРОДНОЇ СИСТЕМИ ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ: АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ Й ПЕРСПЕКТИВИ ВИРІШЕННЯ

1. Міжнародні стандарти захисту прав людини: загальні ознаки й класифікація.
2. Становлення міжнародної системи захисту прав людини та її значення під час зміни геополітичних та гео економічних орієнтирів провідних держав світу
3. Проблемні аспекти імплементації та активного застосування Україною норм провідних міжнародних конвенцій у вітчизняному законодавстві.

Питання для самоконтролю:

1. *Які міжнародні договори у сфері прав людини ратифікувала Україна?*
2. *Які зобов'язання взяла на себе Україна після вступу до Ради Європи у 1995 році?*
3. *Яку роль відіграє Європейський суд з прав людини у забезпеченні дотримання прав людини в Україні?*
4. *Як Україна імплементує норми міжнародного права прав людини у своє національне законодавство?*

5. *Які механізми контролю за дотриманням прав людини діють в Україні?*
6. *У яких сферах Україна стикається з найбільшими викликами щодо дотримання міжнародних стандартів прав людини?*
7. *Як конфлікт на сході України та тимчасова окупація території вплинули на ситуацію з правами людини?*
8. *Яку роль у моніторингу дотримання прав людини в Україні відіграють міжнародні організації (ООН, Рада Європи, ОБСЄ)?*
9. *Як Україна реформує свою правову систему для забезпечення відповідності міжнародним стандартам у сфері прав людини?*
10. *Які перспективи подальшої євроінтеграції України у сфері захисту прав людини?*
11. *Як українське громадянське суспільство та правозахисні організації сприяють посиленню механізмів захисту прав людини?*
12. *Як війна змінила правозахисну політику України та її взаємодію з міжнародними організаціями?*
13. *Які кроки необхідно здійснити для посилення ефективності міжнародного правозахисного механізму в Україні?*

Завдання1: Проведіть аналітичне дослідження міжнародних зобов'язань України.

Для виконання завдання: ознайомтеся із міжнародними договорами, ратифіковані Україною. Оберіть один із них і підготуйте короткий аналітичний звіт. Зокрема опишіть його основні завдання. Проаналізуйте, як Україна виконує його вимоги. Вкажіть наявні проблеми імплементації та запропонуйте можливі шляхи їх вирішення.

Завдання 2: Дебати: «Чи ефективно Україна виконує свої міжнародні зобов'язання у сфері прав людини?»

Розділіться на дві групи: «За» (аргументи про прогрес у сфері прав людини) і «Проти» (аргументи про недоліки та проблеми).

Література (основна: 3, 4, 21; допоміжна: 1, 2, 3, 4, 7, 11, 12, 18).

Тема 3: УНІВЕРСАЛЬНА СИСТЕМИ ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ В РАМКАХ ООН

1. Нормативне забезпечення універсальних міжнародно-правових стандартів прав людини.
2. Місце ООН у міжнародному механізмі захисту прав людини
3. Функціонування спеціалізованих установ ООН
4. Повноваження та функції Генеральної Асамблеї ООН у сфері міжнародного захисту прав людини
5. Розгляд та прийняття рішень Генеральною Асамблеєю ООН
6. Міжнародно-правовий статус Комітету ООН з прав людини. Мета й напрямки діяльності управління Верховного комісара ООН у справах біженців
7. Функції уповноваженого ООН з прав людини. Загальне значення інституту омбудсмена ООН для розвитку системи міжнародного захисту прав людини.

Питання для самоконтролю:

1. *Основні цілі та принципи діяльності ООН у сфері захисту прав людини?*
2. *Які міжнародні документи є фундаментом універсальної системи захисту прав людини в рамках ООН?*
3. *Яке значення має Загальна декларація прав людини (1948)?*
4. *Які основні міжнародні пакти у сфері прав людини були ухвалені в рамках ООН?*
5. *Які органи ООН займаються захистом прав людини?*
6. *Яку роль відіграє Рада ООН з прав людини? Які її основні функції та механізми роботи?*
7. *Що таке Управління Верховного комісара ООН з прав людини (УВКПЛ) і які його основні завдання?*
8. *Які комітети ООН працюють у сфері захисту прав людини та які їхні функції?*
9. *Які міжнародні механізми розгляду індивідуальних скарг існують у рамках ООН?*
10. *Яке значення має Міжнародний кримінальний суд у захисті*

прав людини?

- 11.** Як система ООН реагує на масові порушення прав людини, такі як геноцид або воєнні злочини?
- 12.** Які виклики стоять перед універсальною системою захисту прав людини в ООН?
- 13.** Як ООН взаємодіє з національними державами у сфері захисту прав людини?
- 14.** Як діяльність ООН впливає на законодавство та правозахисну політику України?

Завдання 1. Заповніть таблицю «Конвенційні механізми контролю ООН»

Конвенції	Контрольний орган	Контрольні процедури			
		Доповіді держав	Міждержавні скарги	Індивідуальні скарги	Розслідування

Завдання 2. Заповніть таблицю «Основні договори ООН з прав людини»

Назва договору	Факультативні протоколи

Завдання 2. Заповніть таблицю «Контрольні органи ООН у сфері захисту прав людини»

<i>Конвенції</i>	<i>Контрольний орган</i>	<i>Склад</i>	<i>Повноваження</i>

Література (основна: 3, 4, 21; допоміжна: 1, 2, 3, 4, 7, 11, 12, 15, 18).

Тема 4: УНІВЕРСАЛЬНИЙ МЕХАНІЗМ ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ В РАДІ ЄВРОПИ

План:

1. Місце Ради Європи в міжнародному механізмі захисту прав людини
2. Повноваження Верховного Комісара Ради Європи з прав людини.
3. Система Ради Європи.
4. Європейська конвенція з прав людини.
5. Принципи тлумачення Європейської конвенції про захист прав людини та основоположних свобод.

Питання для самоконтролю:

1. Коли прийнята Європейська конвенція з прав людини та основоположних свобод?
2. Які цінності були початково закладені в Європейську конвенцію з прав людини?
3. Що таке доктрина живого дерева?
4. В чому проявляється тлумачення Конвенції «у світлі умов сьогодення»? Яке значення в цьому аспекті відіграє рішення *Marckx v. Belgium*, 1979?
5. Які механізми контролю Кабінету Міністрів Ради Європи за виконанням рішень Європейського суду з прав людини?
6. Які наслідки виключення держави з Ради Європи?

Завдання 1. Заповніть таблицю «Структура органів Рада Європи»

<i>Назва органу</i>	<i>Склад</i>	<i>Повноваження у сфері прав людини</i>
Комітет міністрів		
Парламентська асамблея Ради Європи		
Конгрес місцевих і регіональних влад Ради Європи		
Секретаріат Ради Європи		

Завдання 2. Заповніть таблицю «Принципи тлумачення Європейської конвенції про захист прав людини та основоположних свобод»

<i>Назва принципу</i>	<i>Основні положення</i>	<i>Приклади рішень ЄСПЛ</i>

Завдання 3. Підготуйте презентацію на одну з тем:

1. Роль Ради Європи у формуванні сучасної системи захисту прав людини.
2. Європейська конвенція з прав людини: основні права та свободи.
3. Розширене тлумачення прав у рішеннях Європейського суду з прав людини
4. Європейська соціальна хартія: додатковий механізм захисту прав людини у рамках Ради Європи.
5. Особливості виконання рішень ЄСПЛ в Україні:

проблеми та шляхи їх вирішення.

6. Вплив практики Європейського суду з прав людини на розвиток прав людини в Україні.

Література (основна: 3, 4, 21; допоміжна: 1, 2, 3, 4, 7, 11, 12, 18).

Тема 5. ПРАВОВА ПРИРОДА ТА ЦІННІСТЬ РІШЕНЬ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ

1. Історичні аспекти виникнення Європейського суду з прав людини. Підписання Конвенції про захист прав людини й основоположних свобод
2. Юрисдикція Європейського суду з прав людини
3. Роль рішень Європейського суду з прав людини та норм Конвенції про захист прав людини й основоположних свобод у загальній системі джерел права України
4. Порядок і підстави звернення громадян України до Європейського суду з прав людини. Процесуальні вимоги щодо подання скарги до Суду
5. Можливості дружнього врегулювання спорів, які перебувають на розгляді в Європейському суді з прав людини
6. Практика виконання рішень Європейського суду з прав людини: національний та зарубіжний досвід

Питання для самоконтролю:

1. Скільки суддів входить до Європейського суду з прав людини? Який термін їх обрання?
2. Які зміни в діяльності Суду відбулися з 1 лютого 2022 року?
3. Ознайомтесь з міждержавною скаргою «Україна проти Росії»? Яке її значення для України?
4. Скільки суддів входить до комітету ЄСПЛ?
5. Які пілотні рішення ЄСПЛ проти України Вам відомі?
6. Європейський суд з прав людини: склад, порядок обрання

суддів.

7. *Порядок прийняття та розгляду скарг до Європейського суду з прав людини.*
8. *Особливості виконання рішень Європейського суду з прав людини у національній системі.*
9. *Контроль Кабінету Міністрів Ради Європи за виконанням рішень Європейського суду з прав людини.*

Завдання 1. Підготуйте презентацію на одну з тем:

1. Склад і повноваження Європейського суду з прав людини.
2. Етапи подання скарги до Європейського суду з прав людини: інструкції для заявників.
3. Місце рішень Європейського суду з прав людини в системі джерел права України.
4. Контроль Кабінету Міністрів Ради Європи за виконанням рішень ЄСПЛ.

Завдання 2. Підготуйте інформаційну довідку щодо представництва України в ЄСПЛ.

Завдання 3. Ознайомтесь особливостями функціонування Суду ЄС та ЄСПЛ. Врахуйте наступні критерії: 1) якими нормативними документами керуються; 2) суб'єкти звернення; 3) які права захищають; 4) значення рішень Суду ЄС та ЄСПЛ. Враховуючи названі критерії створіть таблицю та наведіть спільні та відмінні ознаки захисту прав людини Судом ЄС та ЄСПЛ.

Завдання 4. Проаналізуйте запропоновані рішення. Дайте відповіді на запитання до них.

Кейс 1. Ознайомтесь з Рішенням C-362/14 (Case C 362/14, Maximilian Schrems v. Data Protection Commissioner, Judgement of the Court (Grand Chamber) of 6 October 2015. ECLI:EU:C:2015:650. URL: [EUR-Lex - 62014CJ0362 - EN - EUR-](https://eur-lex.europa.eu/lexuris/ui/show.do?uri=uris%3Aeur-lex%3A62014CJ0362%3AEN%3A20150650)

[Lex \(europa.eu\)](http://Lex.europa.eu).

Які основні питання були предметом розгляду у рішенні?

Яке значення має це рішення?

Яким чином Суд ЄС інтерпретував право на приватність, закріплене в Хартії ЄС з основних прав?

Література (основна: 3, 4, 21; допоміжна: 1, 2, 3, 4, 7, 11, 12, 18).

Тема 6: РЕГІОНАЛЬНІ МЕХАНІЗМИ ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ: міжамериканська система захисту

1. Міжамериканська система захисту прав людини.
2. Повноваження Міжамериканської комісії з прав людини.
3. Юрисдикція Міжамериканського суду з прав людини.

Питання для самоконтролю:

1. *Що таке Міжамериканська система захисту прав людини та які її основні завдання?*
2. *Які держави є учасниками Міжамериканської системи захисту прав людини?*
3. *Які основні документи становлять правову основу Міжамериканської системи?*
4. *Яке значення має Американська декларація прав і обов'язків людини (1948)?*
5. *Що гарантує Американська конвенція з прав людини (1969)?*
6. *Які механізми передбачає Американська конвенція для захисту прав людини?*
7. *Яку роль у системі відіграє Міжамериканська комісія з прав людини (IACHR)?*
8. *Які основні функції та повноваження має Міжамериканський суд з прав людини (IACtHR)?*
9. *Як громадяни можуть звертатися до Міжамериканської комісії з прав людини?*
10. *Які умови прийнятності індивідуальної скарги до Міжамериканської комісії?*

11. Як розглядається справа в Міжамериканському суді з прав людини?
12. Які виклики стоять перед Міжамериканською системою захисту прав людини?

Завдання 1: Ознайомтеся з Американською декларацією прав і обов'язків людини (1948) та Американською конвенцією з прав людини (1969). Підготуйте короткий аналіз (1–2 сторінки), у якому: Визначте ключові права, що гарантуються цими документами. Порівняйте їх з положеннями Європейської конвенції з прав людини. Вкажіть основні відмінності у механізмах їх реалізації та захисту.

Завдання 2: Вирішення кейсів (ситуаційних завдань)

Знайти опис правопорушення в одній з країн Латинської Америки (наприклад, насильницьке зникнення активіста, цензура в ЗМІ, тортури поліцією). Визначте, які права були порушені. Який орган Міжамериканської системи (Комісія чи Суд) має компетенцію розглядати цю справу? Які можливі механізми захисту можна застосувати? Сформулюйте рекомендації для потерпілих щодо звернення до відповідного органу.

Завдання 3: Дебати: ефективність Міжамериканської системи. Поділіться на дві групи: «За» (Міжамериканська система є ефективним механізмом захисту прав людини) та «Проти» (система має значні недоліки та потребує реформ). Проаналізуйте реальні рішення Міжамериканського. Підготуйте аргументи та проведіть обговорення.

Завдання 4: Дослідження сучасних викликів для Міжамериканської системи. Ознайомтеся з останніми доповідями Міжамериканської комісії з прав людини щодо актуальних проблем у Латинській Америці (наприклад, порушення прав корінних народів, свободи преси, міграційна криза). Підготуйте

аналітичний звіт (2–3 сторінки) про ключові виклики та можливі шляхи їх подолання.

Література (основна: 3, 4, 21; допоміжна: 1, 2, 3, 4, 7, 11, 12, 18).

Тема 7: РЕГІОНАЛЬНІ МЕХАНІЗМИ ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ: африканська система захисту прав людини

1. Африканська система захисту прав людини.
2. Значення Африканської хартії прав людини й прав народів.
3. Діяльність Африканської комісії з прав людини й прав народів

Питання для самоконтролю:

1. *Які основні цілі та принципи Африканської системи захисту прав людини?*
2. *Які країни є учасниками Африканської системи захисту прав людини?*
3. *Який головний правовий документ становить основу цієї системи?*
4. *Яке значення має Африканська хартія прав людини і народів (1981)?*
5. *Які особливості відрізняють Африканську хартію від Європейської та Американської конвенцій з прав людини?*
6. *Які категорії прав закріплені в Африканській хартії прав людини і народів?*
7. *Які обов'язки громадян передбачені Африканською хартією?*
8. *Яку роль відіграє Африканська комісія з прав людини і народів (ACHPR)?*
9. *Які функції виконує Африканський суд з прав людини і народів (AfCHPR)?*
10. *Яка роль Африканського союзу у сфері захисту прав людини?*
11. *Які основні механізми контролю за дотриманням прав людини в Африці?*

12. *Чим Африканська система захисту прав людини відрізняється від європейської та міжамериканської систем?*

Завдання 1: Проаналізуйте Африканську хартію прав людини і народів. Підготуйте аналітичний огляд (1–2 сторінки), у якому: Визначте основні права та обов'язки, закріплені в документі. Порівняйте положення Хартії з Європейською конвенцією з прав людини та Американською конвенцією з прав людини. Зробіть висновки про унікальні особливості Африканської системи.

Завдання 2: Вирішення кейсів (ситуаційних завдань). Вам надано опис правопорушення в одній із країн Африки (наприклад, переслідування журналістів, дискримінація жінок, збройний конфлікт і порушення прав цивільного населення). Визначте, які права були порушені відповідно до Африканської хартії. Який орган Африканської системи (Комісія чи Суд) має компетенцію розглядати цю справу? Які механізми правового захисту можна застосувати? Напишіть короткий юридичний висновок (1 сторінка).

Література (основна: 3, 4, 16, 17, 21; допоміжна: 1, 2, 3, 4, 7, 11, 12, 18).

Тема 8: РЕГІОНАЛЬНІ МЕХАНІЗМИ ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ: арабська система захисту прав людини

1. Арабська система захисту прав людини.
2. Становлення та функціонування інституційної системи захисту прав людини в рамках Ліги Арабських націй

Питання для самоконтролю:

1. *Які держави є учасниками Арабської системи захисту прав людини?*
2. *Який основний міжнародно-правовий документ закріплює права людини в арабському регіоні?*

3. *Яке значення має Каїрська декларація прав людини в ісламі (1990)?*
4. *Які основні положення Арабської хартії прав людини (2004)?*
5. *Чим Арабська хартія відрізняється від Загальної декларації прав людини?*
6. *Які права гарантуються Арабською хартією прав людини?*
7. *Які органи відповідають за контроль та реалізацію норм Арабської хартії?*
8. *Яку роль у захисті прав людини відіграє Арабська комісія з прав людини?*
9. *Які особливості підходу до прав людини в арабських країнах у порівнянні з європейською та міжамериканською системами?*
10. *Які категорії прав найбільш проблемні для захисту в арабських країнах?*
11. *Як Арабська система захисту прав людини реагує на випадки порушення прав жінок?*
12. *Які міжнародні організації співпрацюють з арабськими країнами у сфері прав людини?*
13. *Які виклики стоять перед Арабською системою захисту прав людини сьогодні, і які можливі шляхи їх вирішення?*

Завдання 1. Проаналізувати Арабську хартію прав людини (2004 року). Ознайомтеся з текстом Арабської хартії прав людини, прийнятої в 2004 році. Визначте основні права та свободи, закріплені в Хартії. Порівняйте ці положення з відповідними статтями Загальної декларації прав людини. Підготуйте короткий звіт (1–2 сторінки) про подібності та відмінності між цими документами.

Завдання 2. Вирішення кейсів (ситуаційних завдань). Розгляньте наступну ситуацію: Громадянин однієї з арабських країн був заарештований без пред'явлення обвинувачень і утримується під вартою понад допустимий термін. Виконання: Визначте, які статті Арабської хартії прав людини порушені в цій ситуації. Які механізми захисту передбачені Хартією для подібних випадків? Підготуйте письмовий аналіз (1 сторінка) з рекомендаціями щодо подальших дій для захисту прав затриманого.

Завдання 3. Дебати: ефективність Арабської системи захисту прав людини. Завдання: Розділіться на дві групи для проведення дебатів на тему: «Чи є Арабська система захисту прав людини ефективною у забезпеченні прав і свобод особи?» Виконання: Одна група аргументує позицію про ефективність системи, інша — про її недоліки. Використовуйте реальні приклади та статистичні дані для підкріплення своїх аргументів. Після дебатів підготуйте спільний звіт з висновками та рекомендаціями щодо покращення системи.

Література (основна: 3, 4, 16, 17, 21; допоміжна: 1, 2, 3, 4, 7, 11, 12, 18).

3. САМОСТІЙНА РОБОТА ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

Самостійна робота сприяє кращому засвоєнню здобувачами освіти матеріалу з освітньої компоненти «Міжнародний механізм захисту та дотримання прав людини» та формуванню у них навичок та вмінь одержувати додаткові знання.

Формами самостійної роботи є:

- доопрацювання матеріалів лекцій та опрацювання літератури, що пропонується до вивчення по темах навчальної дисципліни;
- підготовка до практичних (семінарських) занять, виконання завдань по темах практичних занять;
- підготовка письмових відповідей на питання для самопідготовки;
- робота в інформаційних мережах;
- самостійне вивчення та складання конспектів по темах, що виносяться на самостійне вивчення.

Результативність самостійної роботи виявляється під час заслуховування та обговорення доповідей, поточного модульного контролю знань, перевірки письмових відповідей та підсумкового оцінювання успішності здобувачів освіти у сесію.

4. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

В розрізі виконання індивідуального завдання до курсу необхідно здійснити аналіз ефективності міжнародних механізмів захисту прав людини на прикладі конкретної країни.

Мета завдання: Дослідити, як міжнародні механізми захисту прав людини впливають на ситуацію з правами людини в обраній країні, оцінити їхню ефективність та надати рекомендації щодо покращення ситуації.

Завдання:

1. Вибір країни для аналізу: Обрати державу, яка є учасником основних міжнародних договорів у сфері прав людини.
2. Огляд міжнародних зобов'язань країни: Перелічити міжнародні договори та конвенції у сфері прав людини, до яких приєдналася обрана країна. Визначити основні зобов'язання, які взяла на себе держава в рамках цих договорів.
3. Аналіз національного законодавства та його відповідності міжнародним стандартам: Оцінити, наскільки національне законодавство країни відповідає міжнародним стандартам у сфері прав людини. Визначити наявність механізмів імплементації міжнародних норм у національну правову систему.
4. Оцінка діяльності міжнародних органів та організацій: Проаналізувати, як міжнародні органи (наприклад, ООН, Рада Європи) взаємодіють з обраною країною у сфері захисту прав людини. Розглянути випадки розгляду справ щодо цієї країни в міжнародних судах або комітетах.
5. Виявлення проблемних аспектів та порушень прав людини: Зібрати інформацію про основні порушення прав людини в обраній країні. Визначити, які міжнародні механізми були задіяні для реагування на ці порушення.
6. Розробка рекомендацій: Надати пропозиції щодо покращення ситуації з правами людини в країні. Запропонувати шляхи підвищення ефективності міжнародних механізмів у контексті обраної держави.

Вимоги до оформлення: Обсяг роботи: 10–15 сторінок друкованого тексту. Посилання на використані джерела, включаючи міжнародні договори, національне законодавство, рішення міжнародних органів та аналітичні матеріали. Дотримання академічних

стандартів та правил цитування. Дотримання умов академічної доброчесності.

5. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Arab Charter on Human Rights. URL: <https://www.refworld.org/docid/3ae6b38540.html>
2. African Commission on Human and Peoples' Rights. URL: <https://www.achpr.org/legalinstruments/detail?id=49>
3. Загальна декларація прав людини від 10 грудня 1948 р. *Офіційний вісник України*. 2008. № 93. Ст. 3103.
4. Європейська конвенція з прав людини від 04.11.1950 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text
5. Європейська соціальна хартія (переглянута): Міжнародний документ від 3 травня 1996 р. № 994_062. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_062/conv#Text (дата звернення 13.07.2020).
6. Заключний акт Наради з безпеки та співробітництва в Європі від 1 серпня 1975 р. № 994_055. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_055#Text
7. Конвенція про захист цивільного населення під час війни від 1949 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_154/conv#Text
8. Конвенція про права дитини № 995_021 від 20.11.1989 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021/conv#top
9. Конвенція Організації Об'єднаних Націй про ліквідацію всіх форм дис-кримінації щодо жінок від 18.12.1979. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_207#Text
10. Конвенція про права осіб з інвалідністю від 13.12.2006 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_g71#Text
11. Конвенція проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання від 10.12.1084 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_085#Text

12. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права: Міжнародний документ. Організація Об'єднаних Націй від 16.12.1966 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043

13. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права: Між-народний документ. Організація Об'єднаних Націй від 19.10.1973 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_042#Text

14. Римський статут. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_588#Text

15. Міжамериканська конвенція з прав людини. URL: https://www.oas.org/en/sla/dil/docs/inter_american_treaties_A-70_human_rights_older_persons.pdf

16. Хартія основних прав Європейського Союзу. URL: <https://ccl.org.ua/posts/2021/11/hartiya-osnovnyh-prav-yevropejskogo-soyuzu/>

17. Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок та домашньому насильству та боротьбу із цими явищами. URL: <https://rm.coe.int/1680462546>

18. Конституція (Основний Закон) України : Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141

19. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини : Закон України від 23 лютого 2006 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3477-15#Text>

20. Про міжнародні договори України: Закон України від 29 червня 2004 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1906-15#Text>

21. Статут Організації Об'єднаних Націй і Статут Міжнародного Суду, прийнятий 26 червня 1945 року в м. Сан-Франциско. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_010/ed19450626

Допоміжна література

1. Аракелян М. Р. Міжнародно-правовий захист прав людини: навчально-методичний посібник з тестовими завданнями для підготовки до зовнішнього незалежного оцінювання. О. : Фенік, 2019. 194 с.

2. Буняк В. С. Європейська конвенція з прав людини та кримінальне право : науково-практичний посібник / відп. ред. В. С. Ковальський. Київ : Юрінком Інтер, 2020. 156 с.

3. Гриб А. М., Владишевська В. В., Дронов В. Ю. Загальні засади міжнародно-правового захисту прав людини. *Аналітично-порівняльне правознавство*: електронне наукове витання. С. 405–411. URL: <https://app-journal.in.ua/wp-content/uploads/2023/07/75.pdf>

4. Деревянко Б. В. Захист прав людини та міжнародні організації – історія становлення і перспективи реформування. Збірник тез круглого столу, присвяченого 72-й річниці прийняття Загальної декларації прав людини (м. Київ, 10 грудня 2020 р.). Київ : ДНДІ МВС України, 2021. С. 7–9.

5. Деркач А. Міжнародно-правові стандарти захисту прав людини та їх відображення в Конституції України. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 8. С. 124–127.

6. Деркач А. Захист прав людини як складова глобального конституалізму. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2018. Випуск 1 (22). С. 49–53.

7. Доповідь щодо ситуації з правами людини в Україні (1 грудня 2023 року – 29 лютого 2024 року). URL: <https://ukraine.un.org/uk/264355>

8. Дроздов О., Дроздова О. Інститут омбудсмена: європейський вимір у принципах і розвитку / Практика ЄСПЛ. Український аспект. URL: <https://www.echr.com.ua/institut-ombudsmena-yevropejskij-vimir-u-principaxrozvitku/>.

9. Єгорова В. С. Захист прав людини в контексті євроінтеграції – основні аспекти. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 4. С. 76–78.

10. Забезпечення прав людини: національний та міжнародний виміри. Збірник матеріалів I –ї Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Вінниця, 10 грудня 2021 року). Вінниця, 2022. 261 с.

11. Задорожній О. В., Поєдинок О. Р. Від теорії міжнародного права до практики захисту прав людини : монографія. Київ : Фенікс, 2018. 718 с.

12. Захист прав людини в сучасному міжнародному та європейському праві : навч.-метод. посібник / Х. Бехруз, А. Гриб та ін. ; за ред. Х. Бехруз; НУ «Одес. юрид. академія». Одеса : Фенікс, 2023. 62 с.

13. Захист прав людини в Україні: сучасний стан та перспективи вдосконалення: збірник тез Науково-практичного круглого столу, присвяченого 75-й річниці проголошення Загальної декларації прав людини (м. Хмельницький, 8 грудня 2023 року). Хмельницький : Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова, 2023. 148 с.

14. Костюк В. Л. Міжнародні стандарти права осіб з інвалідністю в умовах правової та соціальної держави: теоретико-правовий аспект. Актуальні проблеми соціального права в Україні: збірник наукових праць / за ред. М. І. Іншина, В. І. Щербини, С. Я. Вавженчука ; відп. ред. І. С. Сахарук. Харків : Юрайт, 2017. С. 199–215.

15. Левенець А. В. Особливості міжамериканської системи захисту прав людини. *Правовий вимір конституційної та кримінальної юрисдикції в Україні та в світі*. Третє юридичне читання: матеріали ювілейної всеукраїнської дистанц. конференції 10 квітня 2020 року / За заг. ред. Л. О. Корчовної, О. А. Чувакова. О. : Фенікс, 2020. С. 89–93.

16. Львова О. Л. Моральні засади універсальності прав людини. *Альманах права*. 2020. Випуск 11. С. 138–145. URL: <http://almanahprava.org.ua/>

17. Манукян В. І. Страсбурзьке право. Страсбурзький суд з прав людини. Право, практика, коментар / пер. з рос. О. М. Уліщенко. Харків : Право, 2019. 560 с.

18. Мішко М. С., Демиденко В. О. Міжнародно- правові стандарти в галузі прав людини та їх відображення в Конституції України. *Права людини та сучасний світ - виклики сьогодення* : матеріали наук.-практ. круглих столів (м. Київ, 10 груд. 2021 р.). Київ : Нац. акад. внутрішніх справ, 2022. С. 76–79.

19. Огляд рішень Європейського суду з прав людини (квітень 2024). URL:

[https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_upload/s/supreme/oglyady/Oglyad_ESPL_04_2024%20\(1\).pdf](https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_upload/s/supreme/oglyady/Oglyad_ESPL_04_2024%20(1).pdf)

20. Озерова В. Принцип загальної поваги прав людини як основоположний принцип міжнародного права. *Підприємство, господарство і право*. 2017. № 11. С. 252–254.

21. Опольська Н. М., Бабой А. М., Бабой В. С. Міжнародний захист прав людини : навчальний посібник. Вінниця : Твори, 2021. 408 с. URL: <http://repository.vsau.org/getfile.php/28982.pdf>

22. Орленко В. Еволюція прав і свобод людини. *Вісник Київського національного торговельно-економічного університету*. 2021. № 3. URL: <http://visnik.knteu.kiev.ua/files/2011/03/10.pdf>.

23. Орлова О. О., Бургай К. Р. Практика європейського суду з прав людини в контексті європейського розвитку українського суспільства. *Українське суспільство в контексті правових побудов*: матер. Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Дніпро, 12 квіт. 2019 р.). Дніпро : Дніпропетровський держ. ун-т внутр справ, 2019. С. 34–37.

24. Права людини у міжнародному праві : підручник / за заг. ред. канд. юрид. наук, доцента А. В. Войціховського ; Бакумов О. С., Варунц Л. Д., Войціховський А. В., Гудзь Т. І. та ін.; передм. А. В. Войціховський. Харків : ООО «Планета- Принт», 2021. 404 с.

25. Риженко І. М., Демянюк О. М. Загальна характеристика регіональних систем захисту прав людини. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Сер.: Юриспруденція. 2024 № 68. С. 145–148.

26. Чепульченко Т. О. Концепція прав людини: доктринальні підходи. *Альманах права*. 2020. Випуск 11. С. 258–264.

27. Шамраєва В. М. Права людини у сучасних міжнародних відносинах: еволюція розвитку, проблеми та перспективи. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна*. Серія «ПРАВО». 2020. Випуск 30. С. 174– 184.

28. Шуміло І. А. Міжнародна система захисту прав людини: навчальний посібник. Київ : ФОП Голембовська О. О., 2018. 168 с.

Інформаційні ресурси

1. Сайт Європейського суду з прав людини. URL: <https://www.echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=applicants/ukr&c>
2. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <http://reyestr.court.gov.ua>
3. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: <https://www.rada.gov.ua/>
4. Центр українсько-європейського наукового співробітництва. URL: <https://cuesc.org.ua/>
5. ООН в Україні. URL: <https://ukraine.un.org/uk>